

МАКЕДОНСКИ
ЦЕНТАР ЗА
МЕГУНАРОДНА
СОРАБОТКА

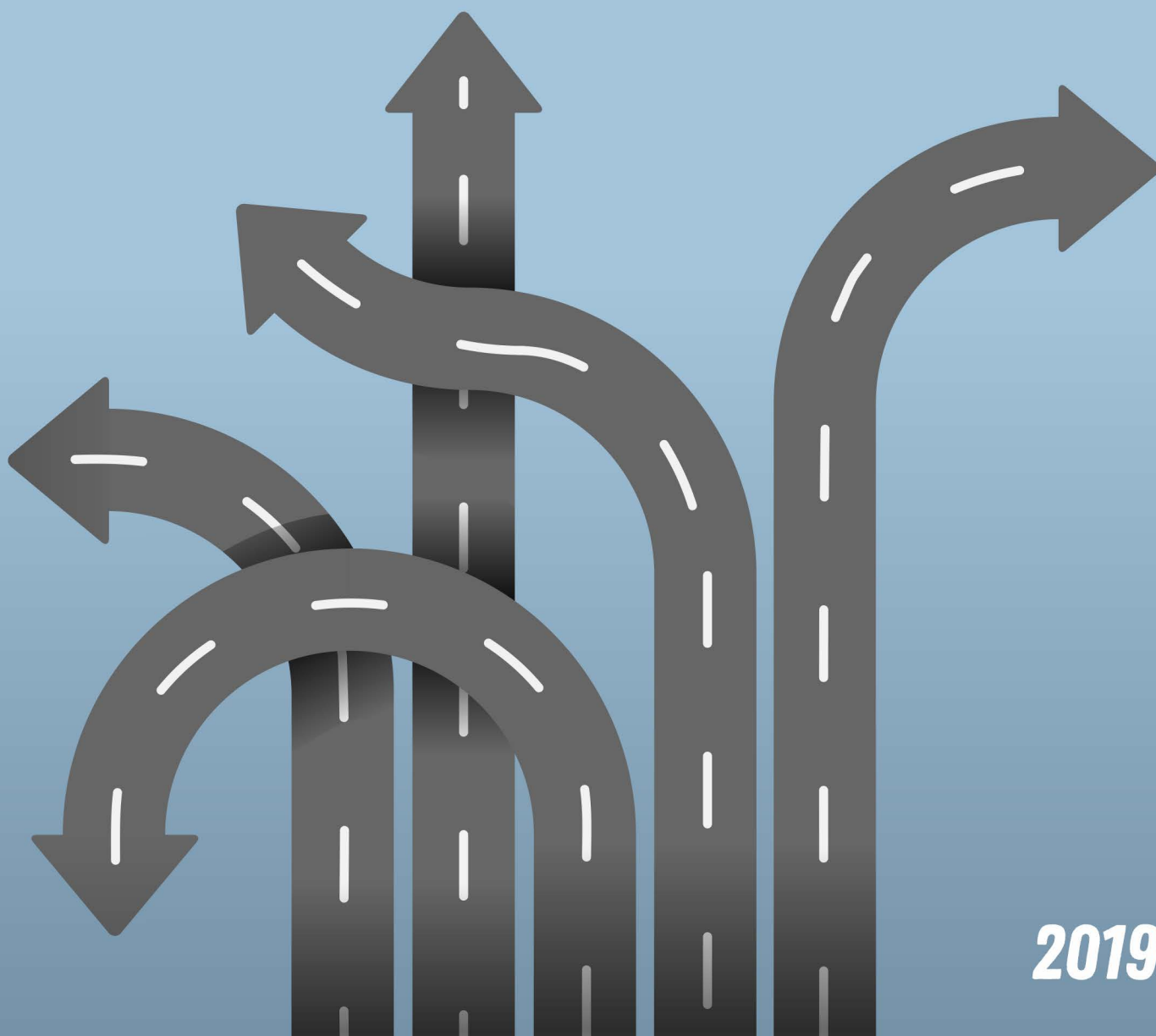
Институт за демократија
Социетас цивилис - Скопје

ГЛАСАЧКИ СТАВОВИ И ПЕРЦЕПЦИИ ЗА АКТУЕЛНИ ПОЛИТИЧКИ СЛУЧУВАЊА

- СТАВОВИ НА ЈАВНОСТА -

2019

Издавачи

Македонски центар за меѓународна соработка (МЦМС)
Институт за демократија Социетас цивилис (ИДСЦС)

За издавачите

Александар Кржаловски, прв извршен директор на МЦМС
Гонце Јаковлеска, извршен директор на МЦМС
Марко Трошановски, претседател на ИДСЦС

Истражувачи/автори

Александар Кржаловски, Фанија Ивановска

Декември 2019

Контакт:

МЦМС - адреса: ул. „Никола Паралунов“ бр. 41а; пошт. фах 55, 1060 Скопје;
Тел.: +389/2/3065-381; Факс: +389/2/3065-298; е-пошта: mcms@mcms.mk;
Веб-страница: www.mcms.mk
Scribd: <http://www.scribd.com/people/documents/2996697>
SlideShare: http://www.slideshare.net/mcms_mk
Facebook: <http://www.facebook.com/mcms.mk>
Twitter: http://twitter.com/mcms_mk

ИДСЦС - адреса: ул. „Мирослав Крлежа“ бр. 51/1/2, 1000 Скопје;
Тел.: +389 2 3094 760; Факс: +389 2 3094 760; е-пошта: contact@idscs.org.mk;
Веб-страница: <http://idscs.org.mk/mk/>
Facebook: <https://www.facebook.com/IDSCS/>
Twitter: https://twitter.com/IDSCS_Skopje

Мислењата што се изразени во овој извештај им припаѓаат на авторите и не мора да ги одразуваат и ставовите на **МЦМС** и **ИДСЦС**.

Сите права се задржани, репродуцирањето, копирањето, трансмисијата или преводот на кој било дел од оваа публикација може да се изврши единствено под следните услови: со претходна дозвола на издавачите, заради цитирање во анализа на книгата и под услови изложени во продолжение.

Авторското право на оваа публикација е заштитено, но публикацијата може да се репродуцира на кој било начин и без наплата за едукативни намени. За копирањето во други услови, за употреба во други публикации или за превод/адаптација, треба да се добие дозвола од издавачите.

Гласачки ставови и перцепции за актуелни политички случувања

- ставови на јавноста -

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ.....	4
ВОВЕД.....	5
Методологија и пристап.....	5
Обработка и прикажување на резултатите	5
Ограничување на истражувањето.....	5
1. ПОЛИТИЧКИ СЛУЧУВАЊА ВО ДРЖАВАТА	6
2. СТАВОВИ ЗА ИЗБОРНИОТ СИСТЕМ	14
3. ДОВЕРБА ВО ПОЛИТИЧАРИТЕ И ПАРТИИТЕ	18
ПРИЛОГ 1. ПРАШАЛНИК.....	24
ПРИЛОГ 2. СТРУКТУРА НА ПРИМЕРОКОТ	26
ПРИЛОГ 3. СПОРЕДБА СО ДРУГИ АНКЕТИ	27
ПРОФИЛ НА ИЗДАВАЧИТЕ	29
БЕЛЕШКА ЗА АВТОРИТЕ	29

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

АНА	Алијанса на Албанците
ВМРО-ДПМНЕ	ВМРО - Демократска партија за македонско национално единство
ДЗС	Државен завод за статистика
ДИК	Државна изборна комисија
ДУИ	Демократска унија за интеграција
ЕУ	Европска Унија
ИДСЦС	Институт за демократија Социетас цивилис - Скопје
МЦМС	Македонски центар за меѓународна соработка
СДСМ	Социјалдемократски сојуз на Македонија
пп	процентни поени

ВОВЕД

Во овој извештај се презентирани и анализирани ставовите на граѓаните во Македонија во однос на актуелните политички случувања во земјата, добиени преку испитувањето на јавното мислење во периодот од 15 ноември до 1 декември 2019 година, кое за МЦМС и ИДСЦ го спроведе агенцијата М-проспект.

Методологија и пристап

Анкетирањето на граѓаните е направено преку теренска анкета, на повеќеслоен стратификуван примерок од 1,000 испитаници постари од 18 години, национално репрезентативен според пол, возраст, етничка припадност, регион и место на живеење. Анкетирањето е правено на македонски и на албански јазик. Сите резултати се подложни на статистичка грешка од 3,1% со прифатливо ниво на доверба од 95%.

Обработка и прикажување на резултатите

Собраните податоци се обработени со честота и пропорција на одговорите. Резултатите се прикажани во графикони на ниво на целиот примерок. Освен со графикони, дел од податоците се прикажани и во табели, особено за значајните демографски фактори.

Во извештајот, незначително малцинство се употребува за одговори помалку од 10% од примерокот, мало малцинство за 11% до 30%, малцинство за 31% до 50%, мнозинство за 51% до 70% и големо мнозинство за повеќе од 70%.

Во извештајот не се коментирани социодемографските анализи за помалубројните етнички заедници и политичките партии со помалку симпатизери поради нивното мало учество во националниот примерок.

Во табелите и графиконите, со термините етнички Македонци, етнички Албанци итн. е означена етничката припадност на испитаниците. Со имињата на политичките партии се означени граѓаните симпатизери (не членови или гласачи) на соодветната партија.

При обработката се земени предвид и резултатите за „не знам“ и „без одговор“. Но, во одредени табели и графикони, за поедноставно прикажување на резултатите, не се прикажани овие резултати, поради што збирот на сите одговори не е секаде 100%.

Ограничување на истражувањето

Примерокот за истражувањето е стандарден, но се базира на податоци од пописот од 2002 година, кои можеби се застарени и не ја одразуваат целосно реалната ситуација на теренот, иако се модифицирани според периодичната процена на ДЗС од 2017 година.

Дополнително, анкетирањето е правено само на територијата на Македонија и не ги вклучува граѓаните кои имаат право на глас, но живеат или во периодот на анкетирањето престојувале во странство.

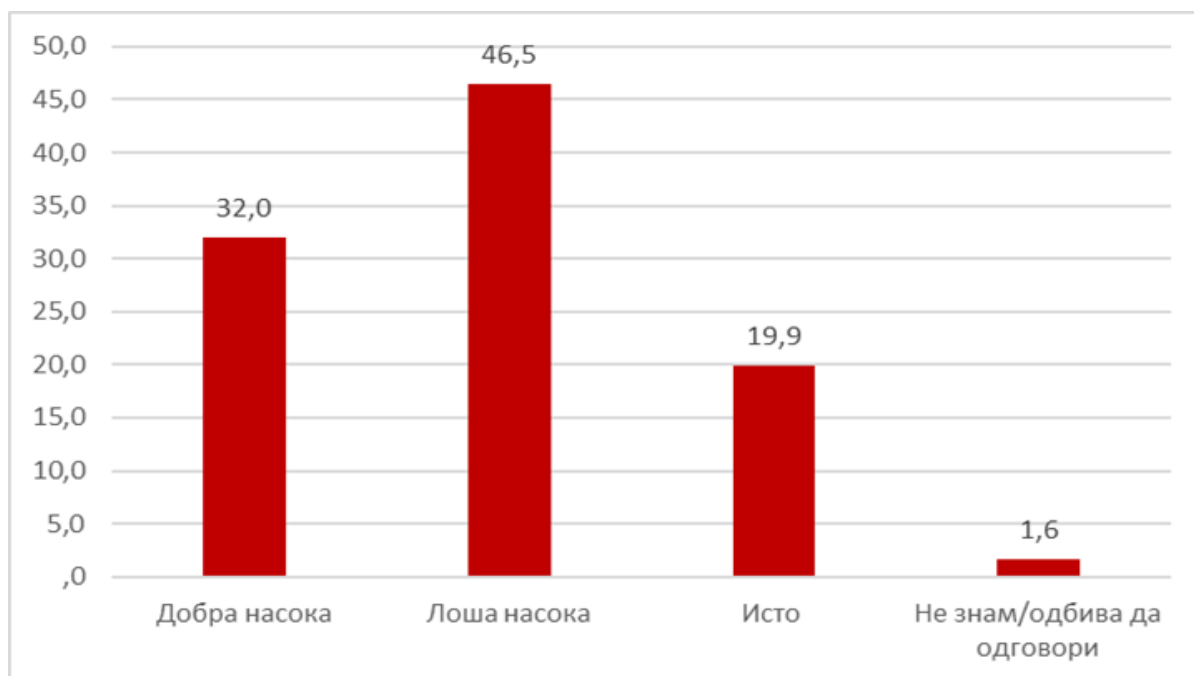
1. ПОЛИТИЧКИ СЛУЧУВАЊА ВО ДРЖАВАТА

Првиот дел од истражувањето се однесуваше на актуелните политички случувања.

Во добра или лоша насока?

Испитаниците беа прашани за нивниот став во однос на тоа во кој правец се движи земјата. Иако нема мнозински одговор на ова прашање, сепак поголем број од испитаниците (46,5%) сметаат дека земјата се движи во лоша насока. За разлика од нив 32,0% сметаат дека земјата се движи во добра насока, а 19,9% сметаат дека насоката на движење на земјата е иста, односно ништо не е променето.

Графикон 1. Перцепција за тоа во кој правец се движи земјата

Споредено со одговорите на ова прашање во истражувањето спроведено од МЦМС во ноември 2018 г., може да се забележи промена во ставовите на граѓаните. Пред една година, поголем број од испитаниците, односно 44,8% рекле дека земјата се движи во правилна насока, а 38,6% рекле дека земјата се движи во погрешна насока.

Мнозинството етнички Македонци (51,1%) одговориле дека земјата се движи во лоша насока, додека пак 27,5% од нив сметаат дека земјата се движи во добра насока. Од друга страна, за поголем дел од етничките Албанци пак, земјата се движи во добра насока (44,8%), а 29,0% од нив одговориле дека државата се движи во лоша насока.

Според регионите на живеење, мнозинство од испитаниците во Југоисточниот (64,2%), Источниот (55,4%) и Југозападниот регион (55,1%) сметаат дека земјата се движи во лоша насока. Најголем е бројот на жители од Полошкиот регион кои сметаат дека земјата се движи во добра насока (40,9%).

Во одговорите на ова прашање може да се забележи поделеност во однос на тоа за кого би гласале испитаниците доколку утре се одржат парламентарни избори, односно значителната поларизација по партиска основа. Па така, незначително малцинство од испитаниците кои одговориле дека би гласале за ВМРО-ДПМНЕ сметаат дека земјата се движи во добра насока (6,1%), а големо мнозинство од нив одговориле дека земјата се движи во лоша насока (80,6%). За разлика од нив, големо мнозинство од испитаниците кои би гласале за СДСМ (86,7%), сметаат дека земјата се движи во добра насока а незначително малцинство од нив одговориле дека насоката на движење на земјата е лоша (5,1%). Слично на нив одговориле и испитаниците кои би гласале за ДУИ, односно големо мнозинство сметаат дека насоката на движење на земјата е добра (61,8%), а малцинство сметаат дека насоката на движење на земјата е непроменета (25,3%), односно лоша (11,0%).

Случајот „Рекет“

Испитаниците беа прашани и за тоа колку се согласуваат дека Владата направи доволно за случајот Рекет. Мозинство од испитаниците (68,0%) одговориле дека Владата не направила доволно за случајот Рекет. Вкупно 27,5% одговориле дека Владата направила доволно за случајот Рекет.

Графикон 2. Дали Владата направи доволно за случајот Рекет?

Гледано низ призмата на тоа за која политичка партија би гласале испитаниците доколку утре се одржат парламентарни избори, мнозинство (58,5%) од оние кои одговориле дека ќе гласаат за СДСМ сметаат дека Владата направила доволно за случајот Рекет. Само незначително малцинство (2,9%) од испитаниците кои би гласале за ВМРО-ДПМНЕ се согласуваат со тоа дека Владата направила доволно за случајот Рекет. Испитаниците кои одговориле дека би гласале за ДУИ имаат поделени ставови во однос на ова прашање, односно 48,7 % од нив одговориле дека е направено доволно, а 45,0% дека не е.

Посветеност на опозицијата кон ЕУ

Испитувано беше и однесувањето на опозицијата во изминатиот период, во однос на посветеноста кон евроинтеграциите. Мнозинство од испитаниците (55,1%) не се согласуваат со тоа дека опозицијата ќе биде доволно посветена на реформската агенда кон ЕУ, додека пак малцинство од испитаниците (32,7%) се согласни со тоа.

Графикон 3. Дали опозицијата ќе биде посветена на ЕУ/реформската агенда?

И во одговорите на оваа прашање влијание имало изборот за која политичка партија би гласале испитаниците доколку утре се одржат парламентарни избори. Па така, големо мнозинство (94,4%) од испитаниците кои одговориле дека ќе гласаат за СДСМ не се согласуваат со тоа дека опозицијата ќе биде доволно посветена на реформската агенда кон ЕУ. За разлика од нив, големо мнозинство (81,3%) од испитаниците кои одговориле дека ќе гласаат за ВМРО-ДПМНЕ донекаде или целосно се согласуваат со таа изјава. Мнозинство од испитаниците кои одговориле дека ќе гласаат за ДУИ (59,1%) не се согласуваат, а 22,6% од нив се согласуваат.

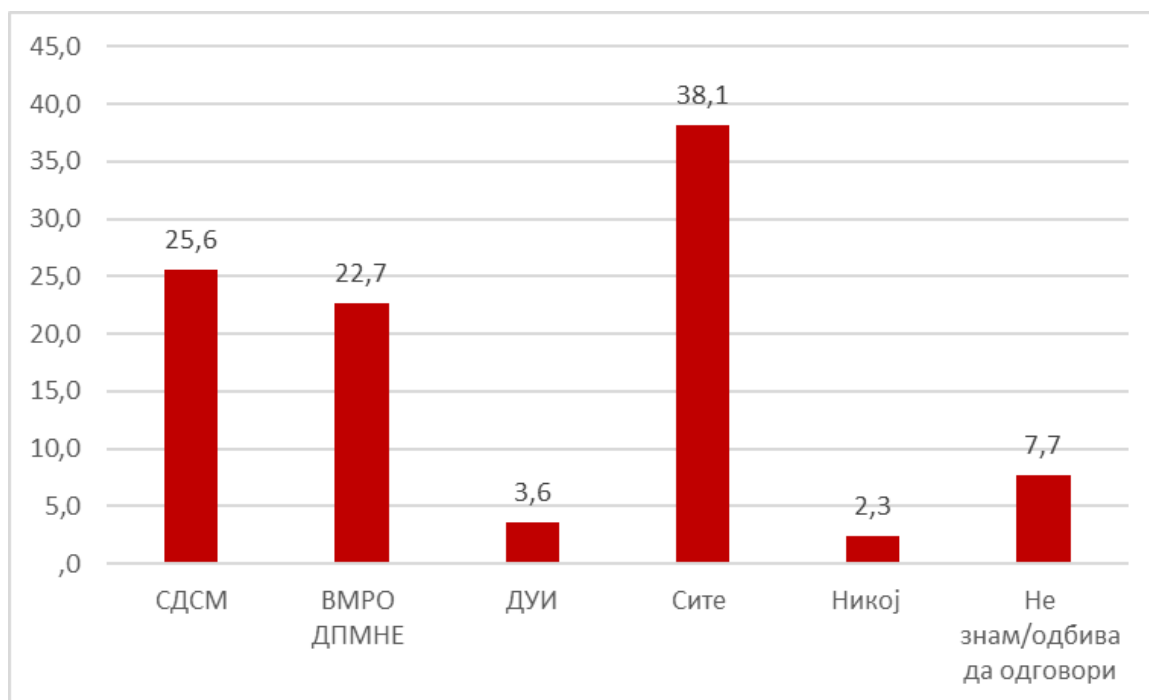
Во однос на етничката припадност, мнозинството и кај етничките Македонци (52,6%) и уште повеќе кај етничките Албанци (62,7%) сметаат дека опозицијата е недоволно посветена на ЕУ агендата и реформите.

Законот за јавно обвинителство

Едно од најексплоатираните прашања во второто полугодие од оваа година, а особено во летните месеци, пред самитот на ЕУ за (не)добивање на датум за преговори, беше донесувањето на новиот Закон за јавно обвинителство, со кој требаше да се уреди и статусот на Специјалното јавно обвинителство (СЈО) по истекот на неговиот мандат. Граѓаните беа прашани за тоа кого го сметаат за виновен што Законот не се донесе (ниту на време за ЕУ самитот, ниту пак подоцна во текот на годинава).

Графикон 4. Кој е виновен за недонесување на Законот за обвинителство

Мислењата во однос на ова прашање се поделени, па така 25,6% од испитаниците сметаат дека СДСМ се виновни, додека пат, 22,7% од испитаниците сметаат дека ВМРО-ДПМНЕ се виновни за недонесувањето на Законот за јавно обвинителство, а 38,1% од испитаниците вината за недонесувањето на законот за обвинителство ја гледаат кај сите политички партии.

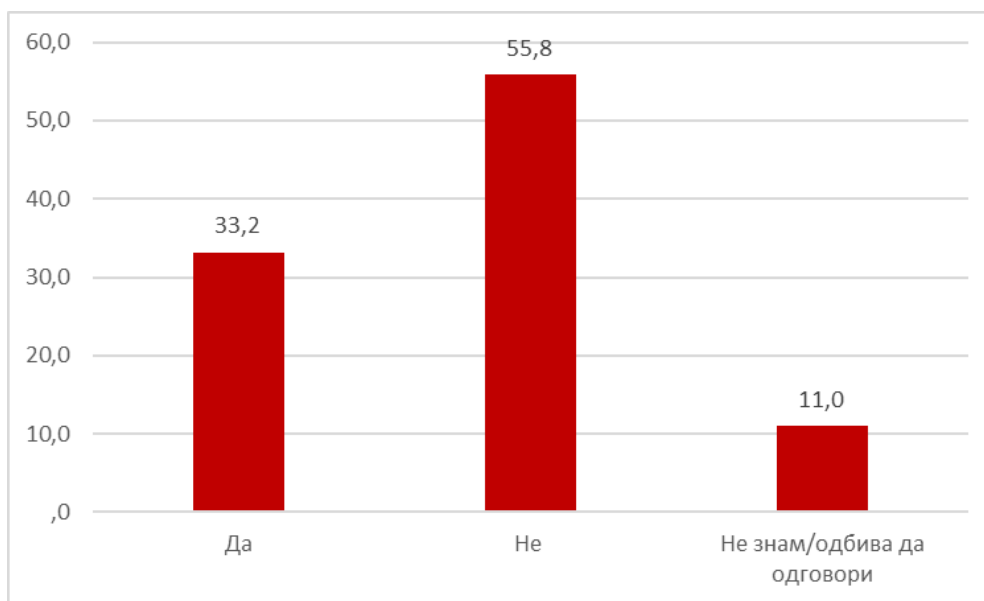
Етничката припадност на испитаниците имала влијание врз одговорите на ова прашање. Па така, 31,0% од етничките Македонци вината за недонесувањето на законот за обвинителство ја гледаат кај СДСМ, за разлика од нив, 42,2% од етничките Албанци вината за недонесување на законот за обвинителство ја гледаат кај ВМРО-ДПМНЕ.

Гледано низ призмата на тоа за која политичка партија би гласале испитаниците, големо мнозинство од оние кои одговориле дека ќе гласаат за ВМРО-ДПМНЕ (79,4%), сметаат дека СДСМ се виновни, а очекувано мнозинство од оние кои одговориле дека ќе гласаат за СДСМ сметаат дека ВМРО-ДПМНЕ се виновни (54,2%). Мнозинство од испитаниците кои договориле дека ќе гласаат за ДУИ вината за недонесувањето на законот за обвинителство ја гледаат кај ВМРО-ДПМНЕ (58,4%), а малцинство од нив сметаат дека сите се виновни за недонесувањето на законот за обвинителство (19,2%).

Што со Преспанскиот договор и како понатаму по ЕУ самитот без „датум“?

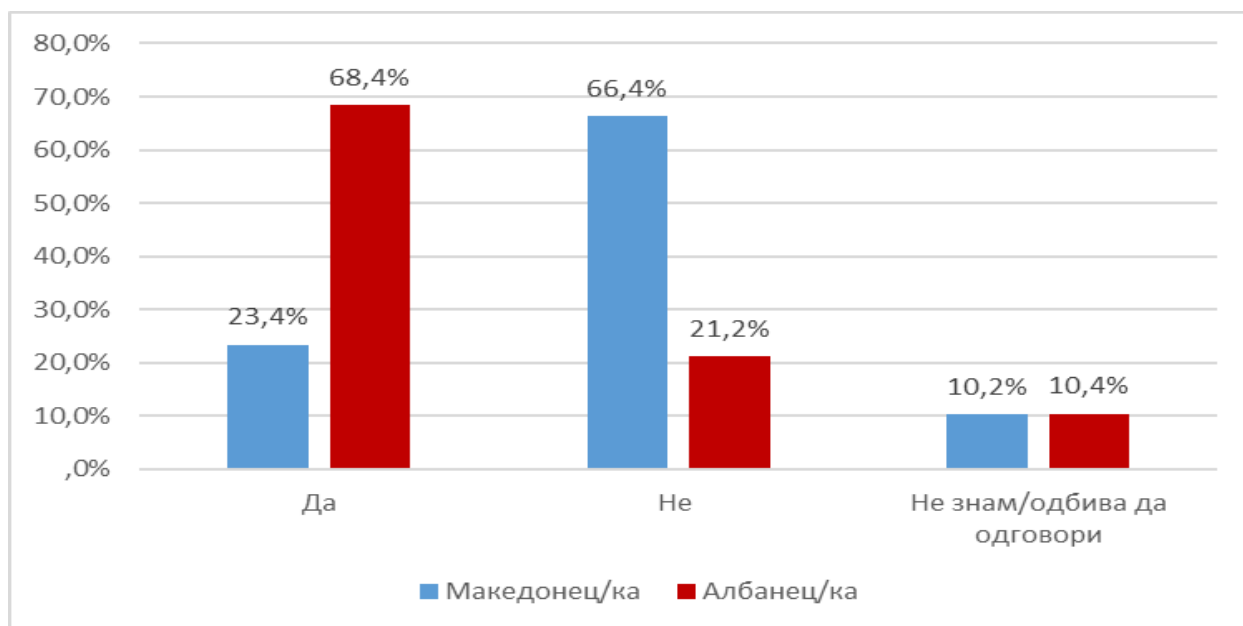
На прашањето „Дали според Вас, треба целосно да се имплементира Преспанскиот договор, без оглед на исходот на последниот самит на Европскиот совет?“, околу една третина (33,2%) од испитаниците одговориле позитивно, но мнозинството испитаници одговориле негативно (55,8%).

Графикон 5. Ставови за тоа дали треба целосно да се имплементира Преспанскиот договор, без оглед на исходот на последниот самит на Европскиот совет

Во однос на ова прашање можат да се забележат разлики по етничка припадност, каде етничките Македонци 66,4% одговориле негативно, наспрема 21,2% од етничките Албанци. Додека пак, кај етничките Албанци 68,4% одговориле позитивно, наспрема 23,4% кај етничките Македонци.

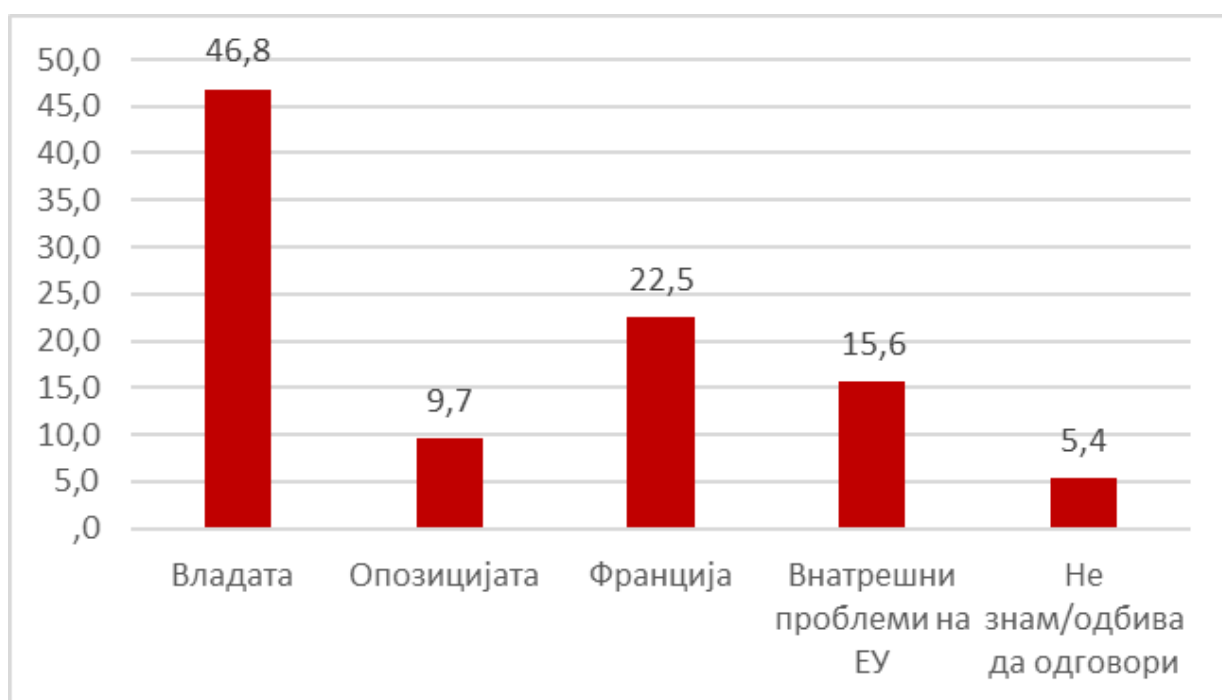
Графикон 6. Влијанието на етничката припадност во одговорите на прашањето: „Дали според Вас, треба целосно да се имплементира Преспанскиот договор, без оглед на исходот на последниот самит на Европскиот совет?“

И во одговорите на оваа прашање влијание имало изборот за која политичка партија би гласале испитаниците доколку утре се одржат парламентарни избори. Па така, големо мнозинство испитаници кои би гласале за ВМРО-ДПМНЕ (87,3%) одговориле негативно на прашањето. За разлика од нив, мнозинство од испитаниците кои ќе гласаат за СДСМ (58,0%) одговориле позитивно на ова прашање. Слично одговориле и симпатизерите на ДУИ, со големо мнозинство (82,5%) за целосно спроведување на Преспанскиот договор.

Речиси половина од испитаниците сметаат дека Владата е виновна за недобивање на датум за преговори со ЕУ (46,8%). Секој четврти испитаник вината за недобивање на датум за преговори ја гледаат кај Франција (22,5%) и внатрешните проблеми на ЕУ (15,6%), а незначително малцинство од испитаниците сметаат дека опозицијата е виновна за недобивање на датум за преговори со ЕУ (9,7%).

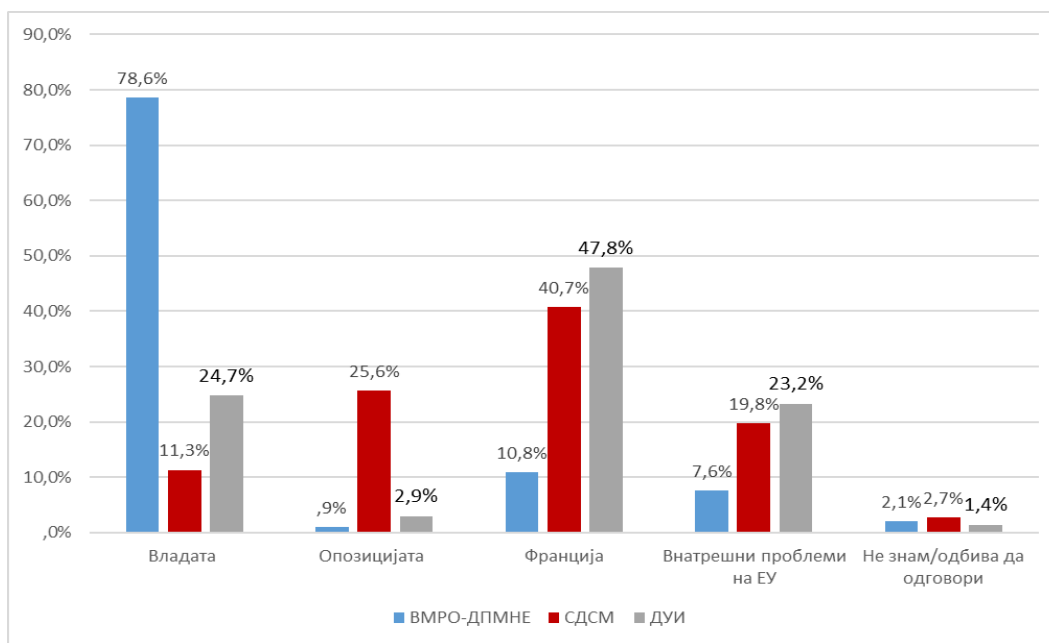
Графикон 7. Вината за недобивање датум

Разлики се појавуваат и во однос на етничката припадност на испитаниците, каде 52,2% од етничките Македонци сметаат дека Владата е виновна за недобивање на датум, што се разликува за 20,2 процентни поени од етничките Албанци (32,1%).

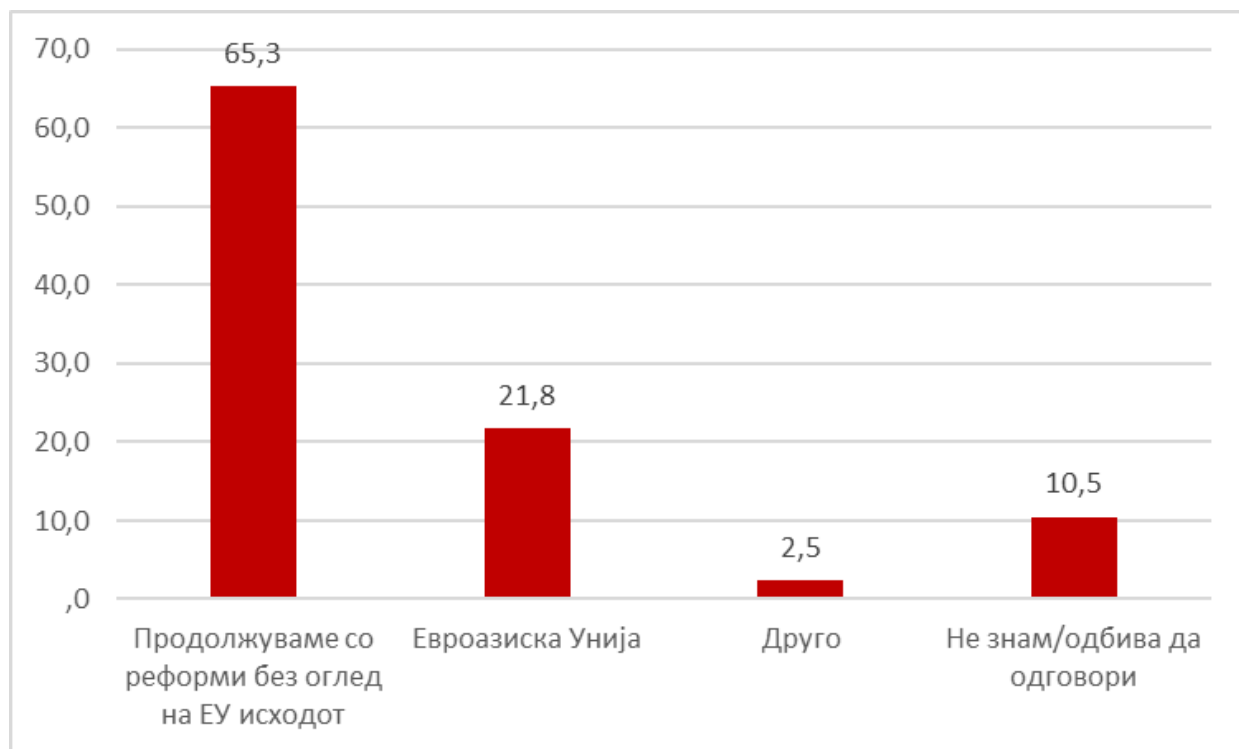
Гледано низ призмата на симпатизерство кон политичка партија, големо мнозинство од оние кои би гласале за ВМРО-ДПМНЕ одговориле дека вината за недобивање на датум ја гледаат кај Владата (78,6%). За разлика од нив, испитаниците кои одговориле дека ќе гласаат за СДСМ имаат поделени ставови околу ова прашање. Па така, 40,7% од нив одговориле дека вината ја гледаат кај Франција, 25,6% од нив рекле дека вината ја гледаат кај опозицијата, додека пак 19,8% одговориле дека за тоа виновни се внатрешните проблеми во ЕУ. Најголем број од испитаниците кои одговориле дека ќе гласаат за ДУИ вината за недобивање на датум ја гледаат кај Франција (47,8%), потоа Владата (24,7%) и внатрешните проблеми во ЕУ (23,2%)

Графикон 8. Влијание на преференции за гласање на парламентарни избори врз перцепции за тоа чија е вината за недобивање датум

Конечно, испитаниците беа прашални и за тоа кои се алтернативите сега, после недобивањето на датум за почеток на преговорите за членство во ЕУ.

Графикон 9. Ставови за сегашните алтернативи

Без оглед на недобивањето на датум за преговори со ЕУ, мнозинство од испитаниците одговориле дека треба да продолжиме со реформите (65,3%). Мало малцинство од испитаниците одговориле дека алтернатива треба да ни биде Евроазиска Унија (21,8%).

Гледано низ призмата на тоа за која политичка партија би гласале на следните парламентарни избори, големо мнозинство од испитаниците кои би гласале за СДСМ (88,7%) и ДУИ (82,8%) сметаат дека треба да продолжиме со реформите без оглед на ЕУ исходот. Исто така и мнозинството од испитаниците кои би гласале за ВМРО се согласуваат со овој став и сметаат дека треба да продолжиме со реформите без оглед на ЕУ исходот (51,9%), а малцинство од нив како алтернатива ја гледаат Евроазиската Унија (32,7%).

2. СТАВОВИ ЗА ИЗБОРНИОТ СИСТЕМ

Речиси половина (46,6%) од испитаниците сметаат дека во Македонија има потреба од реформа на изборниот систем, со една наместо шест изборни единици. Сепак, 29,4% од испитаниците одговориле дека ваква реформа не е потребна, а 23,0% не знаат.

Графикон 10. Ставови за тоа дали во Македонија има потреба од реформи во изборите со една наместо шест изборни единици

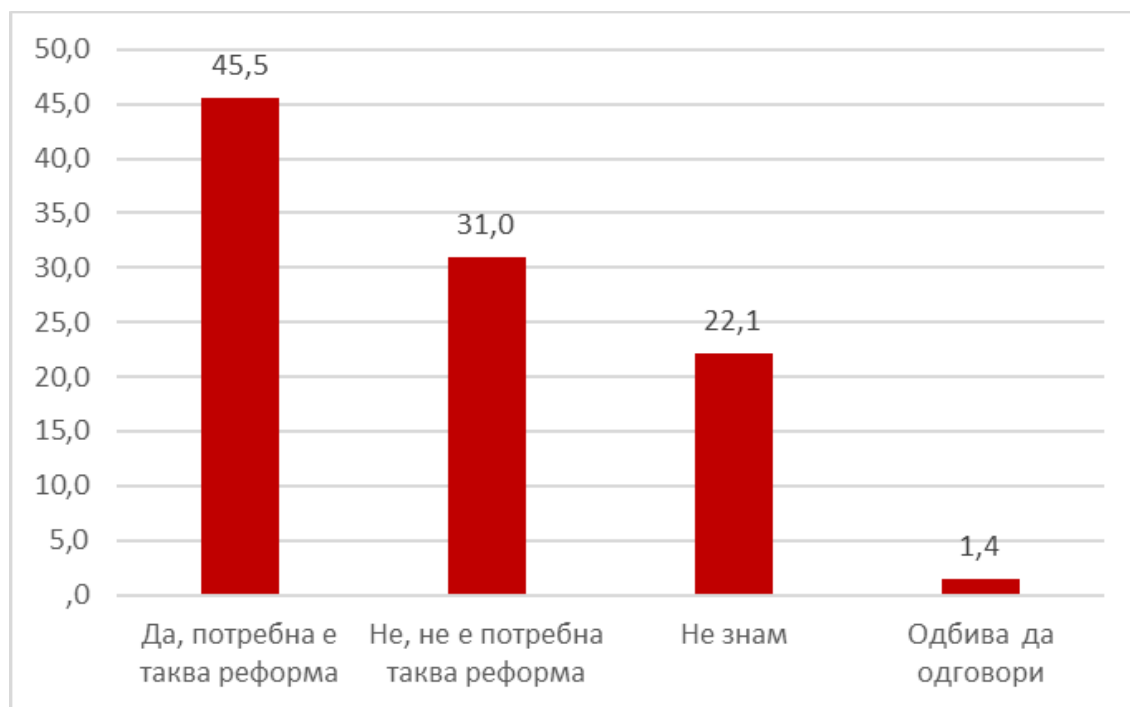
Не можат да се забележат разлики во ставовите во однос на ова прашање според етничката припадност на испитаниците и одговорите на прашањето за која партија би гласале доколку утре се одржат парламентарни избори. Но, регионално гледано, испитаниците од Југозападниот регион, во најголем број ја поддржале потребата од ваква реформа (70,4%), по нив се испитаниците од Североисточниот регион (54,7%) и Скопскиот регион (50,8%).

Испитаниците исто така беа прашани и за нивните ставови во однос на тоа дали во Македонија има потреба од реформи во изборите со отворени листи. Повторно, речиси половина од испитаниците одговориле дека според нив ваквата реформа е потребна (45,5%), 31,0% од испитаниците одговориле дека ваквата реформа не е потребна, а 22,1% одговориле дека не знаат.

Иако и во однос на ова прашање не можат да се забележат разлики според одговорите на прашањето за која партија би гласале доколку утре се одржат парламентарни избори, сепак етничката припадност имала влијание врз одговорите на испитаниците. Па така, 40,5% од етничките Албанци одговориле негативно на ова прашање што е за 12,1 пп повеќе од процентот на етнички Македонци кои сметаат дека ваква реформа не е потребна (28,5%).

Што се однесува до влијанието на регионот во кој живеат може да се забележи дека најголема поддршка за ваквата реформа има во Источниот (71,7%) и Југозападниот (71,1%) регион, а по нив е Пелагонискиот регион (55,9%).

Графикон 11. Ставови за тоа дали во Македонија има потреба од реформи во изборите со отворени листи

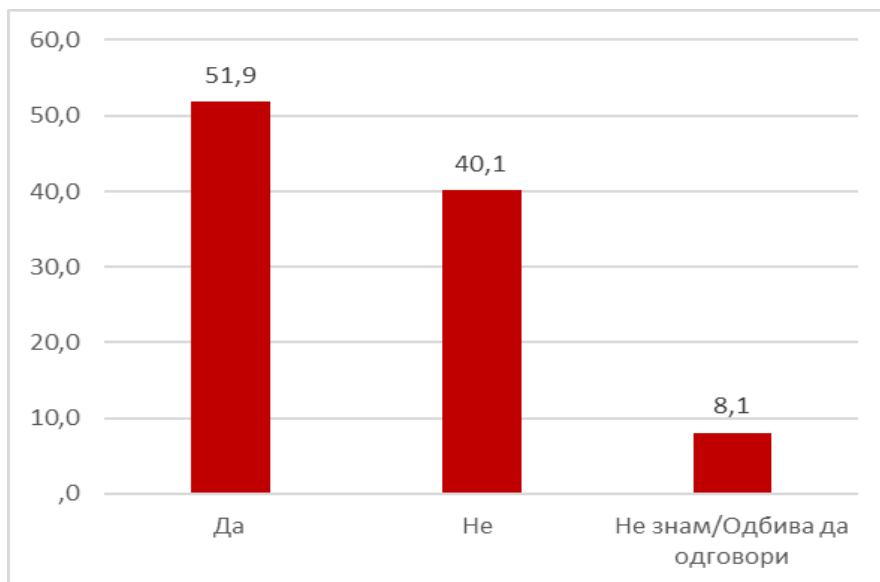
Одговорите во однос на тоа дали во Македонија има потреба од реформи во изборите со воведување на мнозински систем наместо сегашниот пропорционален систем се поделени. Иако доминира процентот на испитаници кои се согласуваат со потребата од ваква реформа (37,2%), сепак речиси третина од испитаниците одговориле дека не го знаат одговорот на ова прашање (32,2%). Сличен е и процентот на испитаници кои не се согласуваат со потребата од ваква реформа, односно 29,6% од испитаниците одговориле дека според нив нема потреба од воведување на мнозински систем.

Графикон 12. Ставови за тоа дали во Македонија има потреба од реформи во изборите со воведување на мнозински систем наместо сегашниот пропорционален

Испитаниците беа прашани и за нивниот став во однос на тоа дали во Македонија има потреба од нова политичка партија. Иако ставовите во однос на ова прашање се поделени, сепак процентот на испитаниците кои одговориле позитивно (51,9%) е за 11,8 пп поголем од процентот на испитаници кои одговориле негативно (40,1%).

Графикон 13. Потреба од нова политичка партија во Македонија

Врз одговорите на ова прашање влијание имало тоа за која политичка партија би гласале испитаниците доколку утре се одржат парламентарни избори. Па така, 72,1% од оние кои одговориле дека би гласале за СДСМ сметаат дека нема потреба од нова политичка партија во Македонија, а по нив се оние кои би гласале за ДУИ од кои 56,8% одговориле негативно на ова прашање.

Испитаниците кои живеат во Источниот регион во најголем број ја чувствуваат потребата од нова политичка партија (73,8%), по нив се жителите на Североисточниот (68,1%) и Пелагонискиот (66,9%) регион.

Графикон 14. Подготвеноста да се гласа за нова политичка партија.

Во однос на подготвеноста на испитаниците да гласаат за нова политичка партија, може да се забележи дека половина од испитаниците (50,4%) сметаат дека граѓаните се подготвени (целосно 20,2% и делумно 30,2%) да гласаат за нова политичка партија. Нешто повеќе од третина од испитаниците (38,7%) одговориле дека граѓаните сепак не би гласале за нова партија.

За мнозинство од испитаниците понудената програма е најважното нешто што една нова партија треба да направи за да го добие нивниот глас (57,7%). За малцинство тоа се членовите на партијата (28,2%).

Графикон 15. Ставови за тоа што е најважно што една нова партија треба да направи за да го придобие гласот на граѓанинот

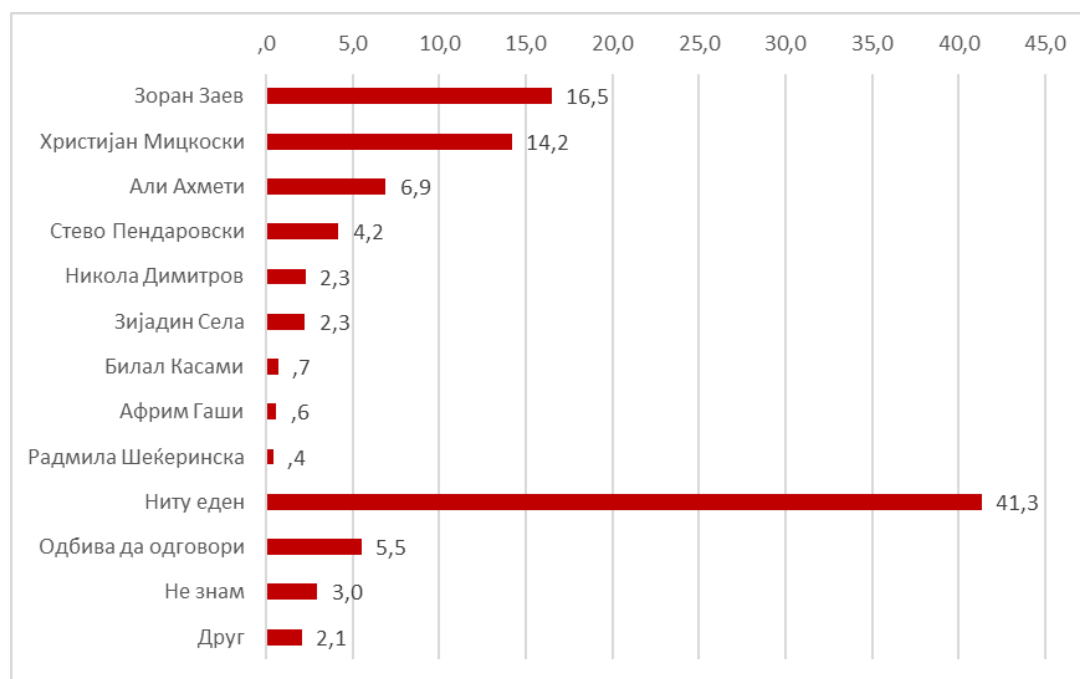
3. ДОВЕРБА ВО ПОЛИТИЧАРИТЕ И ПАРТИИТЕ

Во рамките на ова истражување беше испитана и довербата на граѓаните во политичарите и политичките партии, односно нивниот рејтинг. Исто така, испитаниците беа прашани и за тоа дали (и колку) водечките партии од власта и опозицијата заслужуваат да ја предводат следната македонска Влада.

Најголем дел од испитаниците (41,3%) се изјасниле дека немаат доверба во ниту еден политичар. Дополнителни 8,5% одбиле да одговорат на ова прашање или одговориле со „не знам“, со што речиси половина (49,8%) од граѓаните искажуваат целосна недоверба кон комплетната актуелна политичка елита.

Кај другата половина граѓани, најголема доверба имаат политичарите Зоран Заев (16,5%) и Христијан Мицкоски (14,2%). Разликата помеѓу довербата која ја уживаат овие два политичари е 2,3 пп. Споредбено со истражувањето спроведено во ноември 2018 г., довербата во лидерот на СДСМ и актуелниот премиер Зоран Заев паднала за 4,9 пп, додека пак довербата во лидерот на ВМРО-ДПМНЕ Христијан Мицкоски е зголемена за 6,8 пп. По нив следуваат, лидерот на ДУИ, Али Ахмети со 6,9% кај кого довербата е зголемена за 2,8 пп и Претседателот на државата Стево Пендаровски со 4,2%. Граѓаните имаат иста доверба во политичарите Зијадин Села и Никола Димитров која изнесува 2,3%. Другите политичари се со помалку од 1% на оваа листа (заб. Испитаниците избираат/кажуваат еден политичар).

Графикон 16. Доверба во политичарите

Ако се изземат испитаниците кои рекле дека ниту еден од политичарите на заслужува доверба (41,3%), етничките Македонци во најголем број довербата му ја дале на Христијан Мицкоски (19,3%), лидерот на ВМРО-ДПМНЕ. Тој не ужива доверба кај етничките Албанци, кои најголема доверба имаат во лидерот на ДУИ, Али Ахмети (31,8%), потоа, лидерот на СДСМ и актуелниот премиер Зоран Заев (13,7%) и лидерот на Алијанса на Албанците, Зијадин Села (10,4%). За разлика од Христијан Мицкоски, лидерот на СДСМ и актуелниот премиер, Зоран Заев ужива доверба и во двете етнички групи, односно 17,0% од Македонците и 13,7% од Албанците одговориле дека тој е политичарот во кој имаат најголема доверба. Етничките Македонци се побројни меѓу оние кои сметаат дека ниту еден политичар не ја заслужува нивната доверба (45,5%), додека кај етничките Албанци со ваков став се 23,4%.

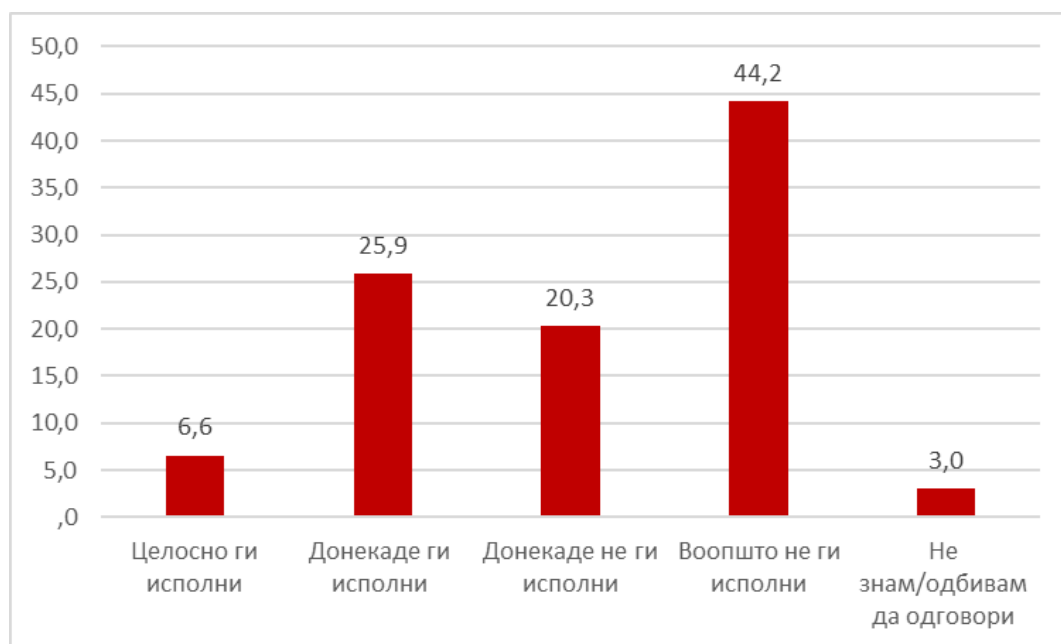
Табела 1. Влијание на етничката припадност врз довербата во политичарите

	Македонец/ка	Албанец/ка
Зоран Заев	17,0%	13,7%
Христијан Мицкоски	19,3%	0%
Али Ахмети	0%	31,8%
Стево Пендаровски	5,1%	1,1%
Никола Димитров	2,8%	1,4%
Зијадин Села	0%	10,4%
Билал Касами	0%	3,2%
Африм Гаши	0%	2,7%
Радмила Шеќеринска	0,6%	0%
Друг	3,0%	0%
Ниту еден	45,5%	23,4%
Не знам	2,2%	4,0%
Одбива да одговори	4,5%	8,4%

Од аспект на образовното ниво на испитаниците, Зоран Заев има најголема доверба кај оние со вишо образование (39,5%), Христијан Мицкоски кај оние со постдипломски студии (33,4%), Али Ахмети кај оние со завршено основно образование (9,6%).

Актуелниот премиер Зоран Заев најголема доверба ужива во Југоисточниот (22,4%) и Североисточниот регион (20,7%). Лидерот на опозицијата, Христијан Мицкоски најголема доверба има во Југозападниот регион (34,5%), а исто и лидерот на ДУИ, Али Ахмети најголема доверба ужива во Југозападниот регион (18,0%). Повеќе од половина од испитаниците од Пелагонискиот регион одговориле дека немаат доверба во ниту еден политичар (55,4%).

Графикон 17. Перцепции за тоа дали оваа Влада ги исполнила очекувања на испитаниците

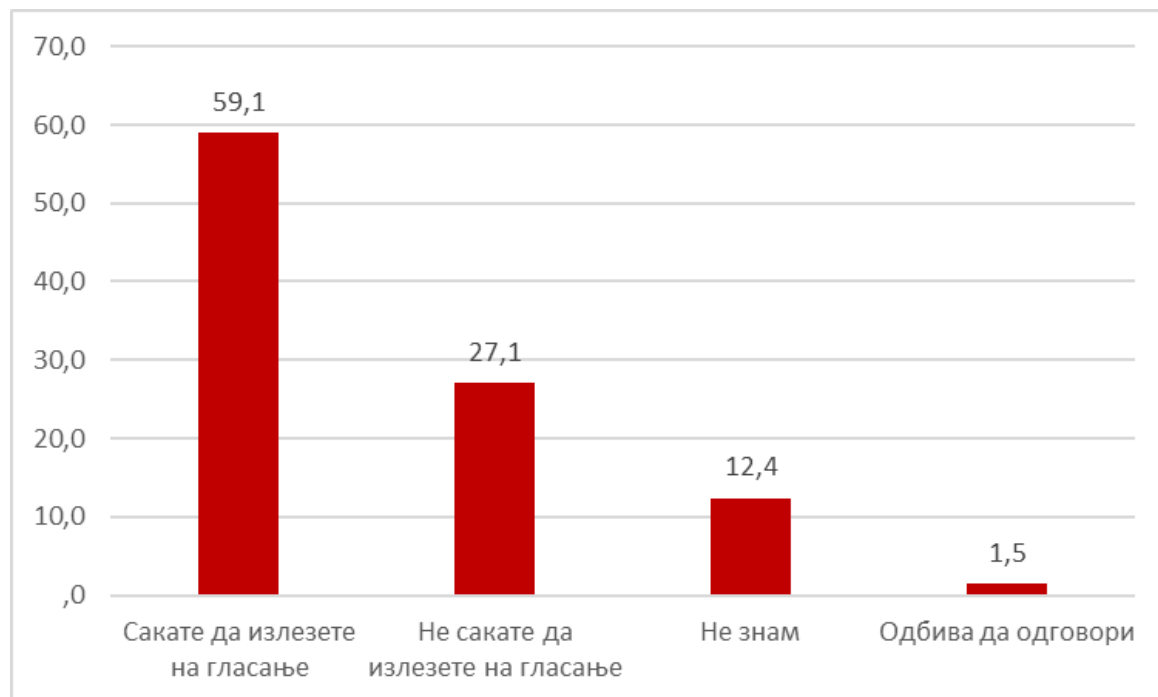
Мнозинство од испитаниците (64,5%) одговориле дека сегашната Влада не ги исполнила нивните очекувања (воопшто 44,2% и делумно 20,3%). За помалку од третина од испитаниците (32,5%) сегашната Влада ги исполнила очекувањата (само за 6,6% целосно).

Гледано низ призмата на етничка припадност, очекувањата на етничките Албанци биле исполнети во поголема мера од очекувањата на етничките Македонци за 15,3 пп. Па така, 44,8% од етничките Албанци одговориле дека нивните очекувања од сегашната Влада биле целосно (5,3%) или донекаде исполнети (39,5%), за разлика од етничките Македонци кај кои нив 29,5% одговориле дека нивните биле целосно (6,5%) или донекаде исполнети (23,0%).

И во одговорите на оваа прашање влијание имало изборот за која политичка партија би гласале испитаниците на следни парламентарни избори. Големо мнозинство, односно 86,3% од испитаниците кои договориле дека би гласале за СДСМ сметаат дека нивните очекувања од сегашната Влада се целосно исполнети (25,0%) или донекаде исполнети (61,3%). Слично, големо мнозинство (74,0%) од испитаниците кои одговориле дека би гласале за ДУИ сметаат дека нивните очекувања од сегашната Влада се целосно исполнети (12,4%) или донекаде исполнети (61,6%). За разлика од нив, незначително малцинство, односно 5,1% од испитаниците кои би гласале за ВМРО-ДПМНЕ сметаат дека нивните очекувања од сегашната Влада се донекаде исполнети (5,1%) или целосно исполнети (0%).

Иако е се уште рано, испитаниците беа прашани и за нивното моментално расположение за излез на гласање на следните парламентарни избори. Според податоците од графикон подолу, може да се забележи дека мнозинство од испитаниците сакаат да излезат на гласање (59,1%), додека 27,1% одговориле дека не сакаат да излезат на гласање.

Графикон 18. Расположение за излез на гласање на следните парламентарни избори

Етничките Албанци (67,2%) во поголем број одговориле дека би сакале да излезат на гласање во споредба со етничките Македонци (58,2%). Жителите на Североисточните регион во најголем број одговориле дека би сакале да излезат на гласање (72,7%), по нив се жителите на Полошкиот регион (71,8%) и Југозападниот регион (69,5%).

Големо мнозинство од испитаниците кои одговориле дека ќе гласаат за СДСМ доколку утре се одржат парламентарни избори сакаат да излезат на гласање (93,9%), по нив се оние кои одговориле дека ќе гласаат за ДУИ (89,2%), па оние кои одговориле дека би гласање за ВМРО-ДПМНЕ (85,3%).

Графикон 19. Ставови за тоа дали сегашната партија на власт (СДСМ), заслужува да биде повторно избрана на следните парламентарни избори

Во одговорите на ова прашање може да се забележи поделеност во однос на тоа за кого би гласале испитаниците доколку утре се одржат парламентарни избори. Па така, 97,3% оние кои одговориле дека би гласале за ВМРО-ДПМНЕ сметаат дека сегашната партија на власт (СДСМ), не заслужува да биде повторно избрана на следните парламентарни избори. Спротивно на нив, 89,9% од оние кои одговориле дека би гласале за СДСМ сметаат дека СДСМ заслужува да биде повторно избрана на следните парламентарни избори.

Испитаниците беа прашани и затоа дали според нив опозициската партија (ВМРО ДПМНЕ) заслужува да биде избрана на следните парламентарни избори. Мнозинство (58,7%) одговориле негативно на ова прашање, односно сметаат дека опозициската партија не заслужува да биде избрана на следните парламентарни избори. Малцинство од испитаниците на ова прашање одговориле позитивно (22,3%).

Слично како и на претходното прашање, испитаниците од Источниот регион во најголем број сметаат дека опозициската партија не се заслужува да биде избрана на следните парламентарни избори (69,6%), по нив се испитаниците од Скопскиот регион (64,1%) и Североисточниот регион (63,4%).

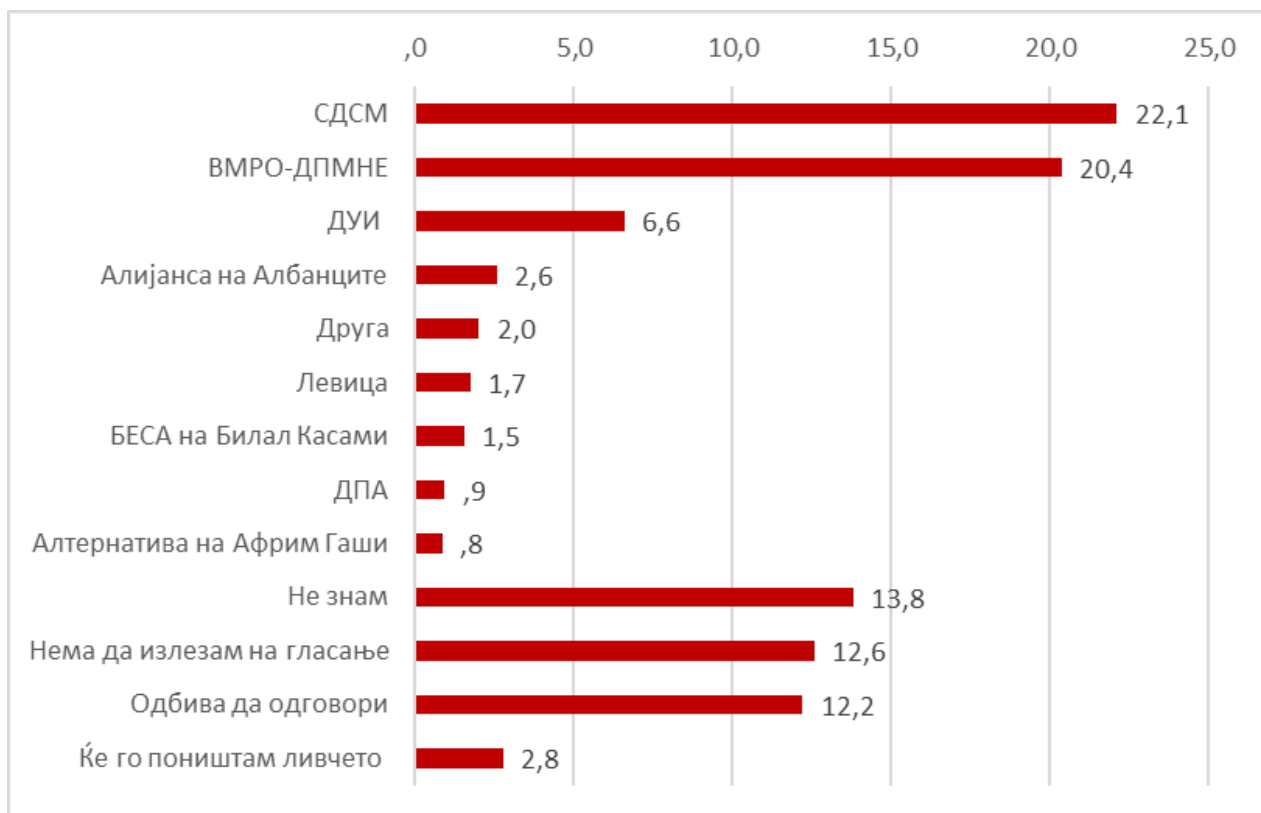
И во одговорите на ова прашање може да се забележи поделеност во однос на тоа за кого би гласале испитаниците доколку утре се одржат парламентарни избори. Па така, 87,8% од оние кои одговориле дека би гласале за ВМРО-ДПМНЕ сметаат дека опозициската партија (ВМРО ДПМНЕ) заслужува да биде избрана на следните парламентарни избори. За разлика од нив 89,8% од оние кои одговориле дека би гласале за СДСМ, сметаат дека опозициската партија (ВМРО ДПМНЕ) не заслужува да биде избрана на следните парламентарни избори.

Графикон 20. Ставови за тоа дали опозициската партија (ВМРО ДПМНЕ) заслужува да биде избрана на следните парламентарни избори

Конечно, граѓаните беа прашани и за тоа за кого би гласале доколку утре се одржат парламентарни избори.

Графикон 21. Доколку утре се одржат парламентарни избори за која политичка партија би гласале?

Речиси и да нема разлика помеѓу рејтингот на двете најголеми политички партии во државата, односно разликата меѓу нив е во маргините на статистичката грешка. Актуелната партија на власт, СДСМ (22,1%) има благо водство пред партијата опозициската партија ВМРО-ДПМНЕ (20,4%), а разликата помеѓу нив изнесува 1,7 пп. Доколку утре се одржат парламентарни избори 6,6% од испитаниците одговориле дека би гласале за ДУИ.

Споредбено со податоците од истражувањето „Актуелни политички случувања“, спроведено во ноември 2018 г., може да се забележи пад на рејтингот кај дел од политичките партии. Рејтингот на СДСМ е намален за 4,7 пп во споредба со истражувањето спроведено во ноември 2018 г, а рејтингот на ВМРО-ДПМНЕ е намален за 1 пп. Во рејтингот на ДУИ не можат да се забележат поголеми поместувања, со оглед на тоа дека во ноември 2018 г. 6,7% од испитаниците одговориле дека би гласале за оваа политичка партија.

Регионално гледано СДСМ најголема поддршка има во Југоисточниот регион (31,7%) и Источниот регион (28,6%). Најголемата опозициска партија ВМРО-ДПМНЕ најголема поддршка има во Југозападниот регион (38,1%) и Вардарскиот регион (32,5%). Партијата која има најголем рејтинг во албанскиот блок, ДУИ најголема поддршка има во Југозападниот регион (16,8%) и Полошкиот регион (15,8%).

Гледано низ призмата на етничката припадност, може да се забележи дека ВМРО-ДПМНЕ е партија со најголема поддршка од етничките Македонци (27,9%), која е за 3,6 пп поголема од поддршката која СДСМ ја има кај оваа етничка група (24,3%). За разлика од ВМРО-ДПМНЕ, СДСМ имаат поддршка и кај етничките Албанци која изнесува 13,6%. ДУИ е партија со најголема поддршка кај етничките Албанци (30,3%), по нејзе е СДСМ (13,6%), па Алијанса на Албанците (11,8%) и БЕСА на Билал Касами (7,1%).

ПРИЛОГ 1. ПРАШАЛНИК

АКТУЕЛНИ СЛУЧУВАЊА И ПЕРСПЕКТИВИ

1. Колку се согласувате дека Владата направи доволно за случајот Рекет?
  1. Целосно се согласувам
  2. Донекаде се согласувам
  3. Донекаде не се согласувам
  4. Воопшто не се согласувам
  5. Не знам/Одбива да одговори (НЕ СЕ ЧИТА)
2. Колку се согласувате дека опозицијата ќе биде доволно посветена на реформската агенда кон ЕУ?
  1. Целосно се согласувам
  2. Донекаде се согласувам
  3. Донекаде не се согласувам
  4. Воопшто не се согласувам
  5. Не знам/Одбива да одговори (НЕ СЕ ЧИТА)
3. Според Вас, кој е виновен за недонесување на законот за обвинителство?
  1. СДСМ
  2. ВМРО ДПМНЕ
  3. ДУИ
  4. Сите (НЕ СЕ ЧИТА)
  5. Никој (НЕ СЕ ЧИТА)
  6. Не знам/Одбива да одговори (НЕ СЕ ЧИТА)
4. Дали според Вас, треба целосно да се имплементира Преспанскиот договор, без оглед на исходот на последниот самит на Европскиот совет?
  1. Да
  2. Не
  3. Не знам/Одбива да одговори
5. Според Вас, чија е вината за недобивање датум?
  1. Владата
  2. Опозицијата
  3. Франција
  4. Внатрешни проблеми на ЕУ
  5. Не знам/Одбива да одговори
6. Според Вас, кои се алтернативите сега?
  1. Продолжуваме со реформи без оглед на ЕУ исходот
  2. Евроазиска Унија
  3. Друго_____
  4. Не знам/Одбива да одговори

ДОВЕРБА ВО ПОЛИТИЧАРИ И ПЕРЦЕПЦИИ ЗА ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ

7. Во кој политичар имате најголема доверба?
8. Колку оваа Влада ги исполни Вашите очекувања?
  1. Целосно ги исполни
  2. Донекаде ги исполни
  3. Донекаде не ги исполни
  4. Воопшто не ги исполни

9. Иако е рано да се размислува за следните парламентарни избори, какво е Вашето моментално расположение:
  1. Сакате да излезете на гласање
  2. Не сакате да излезете на гласање
  3. Не знам
  4. Одбива да одговори
10. Дали според вас сегашната партија на власт, заслужува да биде повторно избрана на следните парламентарни избори?
  1. Да, заслужува
  2. Не, не заслужува
  3. Не знам
  4. Одбива да одговори
11. Дали според Вас во Македонија има потреба од реформи во изборите со една наместо шест изборни единици?
  1. Да, потребна е таква реформа
  2. Не, не е потребна таква реформа
  3. Не знам
  4. Одбива да одговори
12. Дали според Вас во Македонија има потреба од реформи во изборите со отворени листи?
  1. Да, потребна е таква реформа
  2. Не, не е потребна таква реформа
  3. Не знам
  4. Одбива да одговори
13. Дали според Вас во Македонија има потреба од реформи во изборите со воведување на мнозински систем наместо сегашниот пропорционален?
  1. Да, потребна е таква реформа
  2. Не, не е потребна таква реформа
  3. Не знам
  4. Одбива да одговори
14. Дали според Вас во Македонија е потребна нова политичка партија?
  1. Да
  2. Не
  3. Не знам/Одбива да одговори
15. Колку според Вас граѓаните на Македонија се подготвени да гласаат за нова политичка партија?
  1. Целосно се подготвени да гласаат за нова политичка партија
  2. Донекаде се подготвени да гласаат за нова политичка партија
  3. Донекаде не се подготвени да гласаат за нова политичка партија
  4. Воопшто не се подготвени да гласаат за нова политичка партија
  5. Не знам/Одбива да одговори
16. Што според Вас е најважно за една нова партија да направи за да го придобие гласот на граѓанинот?
  1. Понудената програма
  2. Членовите на партијата
  3. Друго
  4. Не знам/Одбива да одговори
17. За која политичка партија би гласале доколку утре се одржат избори?

ПРИЛОГ 2. СТРУКТУРА НА ПРИМЕРОКОТ

Пол	%
Маж	49,6
Жена	50,4
Возраст	%
Од 18 до 29 години	21,2
Од 30 до 39 години	19,1
Од 40 до 49 години	17,7
Од 50 до 64 години	24,7
Над 65 години	17,3
Етничка припадност	%
Македонска	70,1
Албанска	21,7
Турска	2,7
Ромска	2,1
Српска	2,0
Влашка	0,6
Друго	0,8
Место на живеење	%
Село	39,0
Град	61,0
Регион	%
Вардарски	7,1
Источен	9,6
Југоисточен	9,2
Југозападен	10,2
Пелагониски	11,5
Полошки	15,2
Североисточен	9,2
Скопски	28,1
Образование	%
Незавршено основно	2,1
Основно	12,3
Средно	58,2
Више	4,9
Високо	21,0
Постдипломски студии	1,5
Изборни единици	%
Изборна единица 1	16,4
Изборна единица 2	16,8
Изборна единица 3	16,7
Изборна единица 4	17,2
Изборна единица 5	17,2
Изборна единица 6	15,7

ПРИЛОГ 3. СПОРЕДБА СО ДРУГИ АНКЕТИ

Споредба со други анкети нарачани од МЦМС (и ИДСЦС) во претходните години

МЦМС (најчесто заедно со ИДСЦС) континуирано спроведува истражувања на јавното мислење за актуелни и важни општествени теми, меѓу кои и за политичките случувања и довербата во партиите и политичарите. Во тој процес за спроведување на анкетирањето најчесто се ангажира агенција специјализирана за тоа и низ годините МЦМС ги има повремено ангажирано речиси сите релевантни анкетни агенции. Во последните неколку години најчесто анкетирањето го врши агенцијата М-проспект.

Партија / период	11/16	02/17	05/17	09/17	05/18	11/18	12/19
ВМРО-ДПМНЕ	23,3%	23,3%	24,5%	20,9%	20,6%	21,5%	20,4%
СДСМ	19,4%	23,0%	23,7%	24,3%	25,5%	26,8%	22,1%
ДУИ	6,6%	3,3%	8,5%	8,9%	7,4%	6,7%	6,6%
ДПА	3,3%	2,2%	0,9%	0,6%	0,6%	0,3%	0,9%
Алијанса на Албанците	1,9%	1,5%	1,8%	2,7%	2,9%	3,0%	2,6%
Беса	2,7%	3,5%	3,7%	3,1%	2,0%	2,4%	1,5%
Левица	-	-	-	-	-	-	1,7%
Друга	4,6%	2,0%	0,7%	0,1%	3,0%	2,7%	2,0%
Ниту една / ќе го поништам ливчето / нема да излезам на гласање	5,5%	7,8%	10,3%	10,3%	11,8%	21,3%	15,3%
Не знам/одбива да одговори	32,7%	33,4%	24,5%	27,7%	26,2%	15,4%	26,0%

Најчесто (иако не секогаш) истовремено со проверката на довербата (рејтингот) во политичките партии, се испитува и довербата во политичарите кои во тој момент се актуелни. Во продолжение е споредбен приказ на последните неколку анкети нарачани од МЦМС и ИДСЦС (повеќето спроведени од М-проспект).

Политичар / период	05/17	09/17	05/18	11/18	12/19
Зоран Заев	24,8%	26,2%	24,1%	21,4%	16,5%
Христијан Мицкоски	-	-	2,9%	7,4%	14,2%
Али Ахмети	6,1%	6,0%	4,1%	1,2%	6,9%
Зијадин Села	3,2%	3,4%	2,9%	2,7%	2,3%
Билал Касами	3,0%	2,6%	-	0,5%	0,7%
Африм Гаши	-	-	-	-	0,6%
Никола Груевски	25,8%	19,2%	6,1%	5,7%	-
Радмила Шеќеринска	-	-	-	6,1%	0,4%
Никола Димитров	-	-	-	3,8%	2,3%
Стево Пендаровски	-	-	-	-	4,2%
Ѓорге Иванов	9,0%	9,4%	9,9%	0,8%	-
Оливер Спасовски	-	-	0,5%	0,7%	-
Мендух Тачи	-	0,6%	-	-	-
Друг	7,9%	9,2%	6,7%	3,3%	2,1%
Не знам/ не одговорил	5,5%	8,7%	11,5%	6,5%	8,5%
Ниту еден	14,8%	14,4%	31,3%	39,9%	41,3%

Споредба со анкети од други агенции објавени претходниве шест месеци

Во изминативе неколку месеци се објавија анкети (по 3) од Институтот за политички истражувања Скопје (ИПИС) и агенцијата Маркет вижн (МВ).

Партија / агенција	ИПИС 06/19	ИПИС 09/19	ИПИС 12/19	МВ 06/19	МВ 09/19	МВ 12/19
ВМРО-ДПМНЕ	21.2%	21.1%	21.4%	12.3%	10.8%	14.2%
СДСМ	19.5%	18.1%	17.5%	10.8%	8.4%	11.6%
ДУИ	4.6%	4.5%	4.9%	2.1%	2.6%	3.6%
Алијанса на Албанците	2.9%	2.8%	3.2%	1.7%	1.8%	2.4%
БЕСА на Билал Касами	1.0%	0.7%	1.3%	0.8%	0.3%	0.4%
Алтернатива на Африм Гаши	0.4%	0.8%	1.4%	0.1%	-	0.8%
ДПА	-	-	-	-	0.2%	0.5%
Левица	-	-	-	-	0.3%	1.3%
Друга	0.2%	1.5%	0.2%	-	0.7%	0.3%
Не сака да каже/НО	18.0%	14.7%	14.7%	-	19.4%	19.1%
Ниту една	22.0%	26.1%	22.9%	19.4%	-	-
Не знам	10.2%	9.7%	12.5%	24.8%	31.1%	21.7%
Ќе бојкотира	-	-	-	27.5%	22.5%	22.6%
Ќе го поништи ливчето	-	-	-	-	-	1.8%
Нова партија	-	-	-	0.5%	1.9%	-
(проверка)	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ПРОФИЛ НА ИЗДАВАЧИТЕ

Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) веќе 25 години е значаен актер на граѓанското општество во Македонија и во регионот, заснован на вредности и интереси и нивно застапување и влијание врз општеството.

Визијата на МЦМС е мир, хармонија и просперитет на луѓето во Македонија, на Балканот и глобално. МЦМС ја дефинира својата мисија да предводи промени со нови и алтернативни решенија на општествените проблеми.

МЦМС дејствува во секторите на: развој на граѓанското општество, добро владеење (антикорупција), социјална инклузија (вработување, образование, дијалог и културна различност).

Од 1993 г. МЦМС спроведе повеќе од 65 програми со реализирани преку 1.600 проекти со вкупен буџет од над 60 милиони евра.

Институтот за демократија Социетас цивилис (ИДСЦС) е граѓанска организација основана во 1999 година од група интелектуалци собрани околу идејата за демократија, солидарност и цивилно општество.

Долгорочните цели на Институтот се да работи на балансиран социо-економски развој, активна граѓанска вклученост и партиципативна политичка култура, како и остварување на либералните вредности во македонското општеството.

Својата работа ИДСЦС првенствено ја заснова на социометриски истражувања и проектни активности. Веруваме дека човековиот капитал е главен предуслов за позитивна општествена промена и затоа посветено работиме на проекти за подобрување на капацитетите, преку трансфер на знаење и вештини.

БЕЛЕШКА ЗА АВТОРИТЕ

Александар Кржаловски е активен во граѓанскиот сектор од времето на студиите (1990 година), вработен е во МЦМС од декември 1995 година, а прв извршен директор на организацијата е од 2011 година. Автор е на повеќе истражувања и публикации, а остварил и неколку мисии за оценка на програми и други организации во Македонија и во странство.

Фанија Ивановска својата вклученост во активностите на МЦМС ја започнува како волонтер во септември 2015 година, а од декември 2015 година е во работен однос како помлад соработник на проект во Одделението за граѓанско општество и демократизација.